

ОБРАЗАЦ 6

НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ
ФАКУЛТЕТА МЕДИЦИНСКИХ НАУКА У КРАГУЈЕВЦУ

и

ВЕЋУ ЗА МЕДИЦИНСКЕ НАУКЕ

УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ

На седници Већа за медицинске науке Универзитета у Крагујевцу одржаној 14.11.2024. године (број одлуке: (IV-03-812/10) одређени смо за чланове Комисије за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом: „Одреднице функционалних ограничења старог становништва у Републици Србији”, кандидата **Андреа Мирковић**, студента докторских академских студија Превентивне медицине Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу, за коју су именовани коментори проф. др **Нела Ђоновић**, редовни професор за ужу научну област Хигијена са екологијом и проф. др **Светлана Радевић**, ванредни професор за ужу научну област Социјална медицина Факултета медицинских наука Универзитета у Крагујевцу.

На основу података којима располажемо достављамо следећи:

ИЗВЕШТАЈ

О ОЦЕНИ УРАЂЕНЕ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ

1. Подаци о докторској дисертацији
1.1. Наслов докторске дисертације:
„Одреднице функционалних ограничења старог становништва у Републици Србији“.
1.2. Опис докторске дисертације (навести кратак садржај са назнаком броја страница, поглавља, слика, шема, графикона, једначина и референци) (до 500 карактера):
Докторска дисертација представља оригиналну научну студију која се бави анализом и евалуацијом функционалних ограничења старог становништва у Републици Србији. Написана је на укупно 129 страна, садржи следећа поглавља: Увод, Циљеви и хипотезе, Материјал и методе, Резултати, Дискусија, Закључци и Литература. Докторска дисертација садржи 17 графикона и 54 табеле. Поглавље Литература садржи 181 библиографску јединицу из иностраних и домаћих релевантних стручних публикација.
1.3. Опис предмета истраживања (до 500 карактера):
Предмет истраживања је анализа функционалних ограничења код старог становништва у Републици Србији, њихова заступљеност, повезаност са демографским, социо-економским и здравственим факторима, као и утицај на коришћење здравствене заштите и социјалну подршку. Студија је део националног истраживања здравља становништва Србије, које је реализовано током 2019. године, а спроведено је од стране Републичког завода за статистику у

сарадњи са Институтом за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“, као и Министарством здравља Републике Србије. Истраживање је спроведено у виду студије пресека која је реализована на репрезентативном узорку становништва старости 65 и више година.

1.4.Анализа испуњености полазних хипотеза:

У складу са постављеним хипотезама, резултати студије показују да бројни демографски и социоекономски фактори утичу на функционална ограничења код старих особа. Анализа је показала да су функционална ограничења чешћа код жена, особа старијих од 75 година, као и код испитаника са нижим образовањем, нижим приходима и оних који живе у руралним подручјима. Уочава се да старије особе са функционалним ограничењима чешће користе здравствене услуге, укључујући болничку и ванболничку негу, приватну медицинску праксу и фармакотерапију. Присутне су неостварене потребе за здравственом заштитом што представља значајан предиктор неједнакости у доступности и приступачности здравствене заштите, при чему су финансијска ограничења идентификована као главна баријера. Испитаници који сопствено здравље оцењују као добро у већој мери остварију потребе за здравственом заштитом. Старе особе са функционалним ограничењима чешће имају хроничне болести, бол, менталне поремећаје и већи ризи код повреда и незгода, што потврђује негативан утицај на здравствено стање. Утврђено је да испитаници са функционалним ограничењима, нарочито они са нижим приходима и образовањем, које живе у руралним подручјима Републике Србије, изражавају већу потребу за социјалном подршком. Истраживање није показало повезаност функционалних ограничења код старих особа са психофизичким насиљем.

1.5.Анализа примењених метода истраживања:

У поглављу Материјал и методе описана је врста студије, посматрана популација, узорковање, варијабле, инструменти истраживања, прикупљање података, карактеристике узорка, променљиве у студији, као и статистичка обрада података. Истраживање је део Националног истраживања здравља становништва Републике Србије, које је реализовано у току 2019. године од стране Републичког завода за статистику, Института за јавно здравље Србије „Др Милан Јовановић Батут“ и Министарства здравља Републике Србије. Истраживање је реализовано у виду студије пресека. Истраживањем је обухваћена популација старог становништва 65 и више година. Стратификовани узорак чине испитаници на нивоу 4 географска региона (Београд, Војводина, Шумадија и Западна Србија, Јужна и Источна Србија). Као инструмент истраживања коришћен је стандардизовани анкетни упитник Европског истраживања здравља (European Health Interview Survey – EHIS). У посматраном узорку било је 3 705 испитаника. Зависне варијабле односиле су се на функционална ограничења (функционална ограничење хода, функционално ограничење вида и функционално ограничење слуха), активности личне неге (узимање храна, устајање из кревета, облачење и свлачење, коришћење WC-а, купање). Независне варијабле биле су усмерене на аспекте здравственог стања, коришћења здравствене заштите, помоћ/подршку приликом обављања свакодневних активности, насиље и социјалну подршку. Збуњујуће варијабле у студији биле су усмерене на демографске и социоекономске карактеристике. У обради података коришћен је статистички програмски пакет SPSS 23.0 (Statistical Package for the Social Sciences) на Windows платформи. Подаци су представљени методама дескриптивне и инференцијалне статистике. Примењене методе инференцијалне статистике су Хи квадрат тест и логистичка регресија. Повезаност зависне променљиве и низа независних променљивих тестирана је биваријантном и мултиваријантном логистичком регресијом. Ризик се оцењивао помоћу величине OR (odds ratio) уз 95% интервал поверења. Резултати су приказани табеларно и графички. Статистички значајним сматрани су сви резултати са вероватноћом до 5% ($p < 0,05$).

1.6.Анализа испуњености циља истраживања:

Циљ истраживања је да се испитају функционална ограничења код популације старије од 65

година у Републици Србији, анализира повезаност демографских, социо-економских и здравствених фактора са појавом функционалних ограничења, утврде потребе за здравственом заштитом и социјалном подршком, као и испита утицај неостварених потреба за помоћи приликом обављања свакодневних активности и изложеност психо-физичком насиљу. Утицај наведених предиктора и исхода функционалних ограничења код старог становништва Републике Србије је статистички испитан, чиме је циљ истраживања у потпуности испуњен.

1.7.Анализа добијених резултата истраживања и списак објављених научних радова кандидата из докторске дисертације (аутори, наслов рада, назив часописа, волумен, година објављивања, странице од-до, DOI број¹, категорија):

Испитивањем функционисања старог становништва Републике Србије на узорку од 3705 испитаника дошло се до следећих резултата: И ако 75,4% испитаника носи наочаре или контактна сочива, значајан проценат и даље има потешкоће са видом, при чему се 32,7% суочава са мањим, а 7,3% са озбиљним оштећењем вида. Сличан образац али у мањем обиму примећен је и код слуха, где само 5,2% испитаника користи помагала, док 24% има мање и 5,4% веће потешкоће у комуникацији у тихом окружењу. Функционална способност испитаника показује да више од половине испитаника нема потешкоћа при ходању на удаљености од 500 метара, нити при пењању и силаску низ 12 степеника, мада се код ових активности примећују и одређена ограничења - 25,1% мање, 5,0% веће ограничење док 1,1% није у стању да обавља ове активности. У домену исхране 57,4% испитаника нема проблема са жвакањем чврсте хране, док 89,8% самостално обавља ову активност, 11,8% са мањим тешкоћама, 42% са већим тешкоћама и 0,7 % уопште не може да обави ову активност. Активности дневног живота као што су облечење, коришћење WC-а и купање обављају се без значајних тешкоћа код велике већине испитаника, док су инструменталне активности – припремање obroка, телефонска комуникација, узимање терапије и вођење финансија, без потешкоћа код 81,6 % испитаника. Тежи кућни послови представљају изазов за значајан број старих особа, 22,1% има мање, 11,5% веће потешкоће док 18,9% није у стању да их обавља. Самопроцена здравља указује да већина испитаника оцењује своје здравствено стање као просечно (41,1%) или добро (39,6), упркос чињеници да 77,1% има дуготрајну болест или здравствени проблем. Међу хроничним болестима, хипертензија је најзаступљенија (63,4%), након чега следе бол у доњем делу леђа (31,6%), коронарна болест срца или ангина пекторис (23,8%) и болови у врату (22,8%). Социјална подршка представља значајан аспект истраживања, у случају озбиљних личних проблема испитаници су се изјаснили да могу рачунати на подршку 1-2 особе (41,4%) или 3-5 особа (41,3%), док је 57,7% испитаника оценила да је њихова околина заинтересована за њихове активности, а 44,8% је лако добило практичну помоћ од комшија. Ментално здравље испитаника показује да 27,2% има проблем са осећајем замора или недостатком енергије током неколико дана, 25,1% има потешкоће са спавањем или одржавањем континуитета сна.

Резултати докторске дисертације публиковани су у виду два оригинална научна рада :

1. Mirković A, Radevic S, Radovanovic S, Simic vukomanovic I, janicijevic K, Ilic S, Djordjevic O, Djordjevic G, Radovanovic J, Selakovic V, Savic N, Gogic A. the impact of sociodemographic and health aspect on cognitive performance in the olderadult population in the Republic of Serbia. Front Public Health. 2024;12:1384056. doi: 10.3389/frubh.2024.1384056. M22
2. Mirkovic A, Radevic S, Savic N, Djonovic N, Ilic S, Corovic S, Radovanovic S. Sensory deprivation in the elderly population of the Republic of Serbia: Sociodemographic factor as key to understanding sensory challenges. Iran J Public Health. 2024;53(12):2749-58.doi: 10.18502/ijph.v53i12.17318 M23

¹Уколико публикација нема DOI број уписати ISSN и ISBN

1.8.Оцена да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области и анализа извештаја о провери докторске дисертације на плагијаризам (до 1000 карактера):

Прегледом литературе и увидом у биомедицинске базе података као што су PubMed, Medline, KOBSON, SCIndeks, претрагом кључних речи нису пронађене студије истог дизајна.

На основу Правилника о поступку провере оригиналности докторских дисертација, на Универзитету у Крагујевцу извршена је провера на плагијаризам докторске дисертације Андрее Мирковић. Потврђено је да је докторска дисертација оригинална и да произилази из личног научног рада. Извештај о провери докторске дисертације на плагијаризам је показао 16% преклапања као последица навођења цитираних библиографских података, општих места и података, као и претходно публикованих резултата докторандових истраживања. С обзиром на то да је студија базирана на подацима из Истраживања здравља становништва Србије из 2019. године, највећи проценат подударности је управо са методологијом спроведеног истраживања. С обзиром да највећи делови поглавља Увод, Циљеви, Резултати, Дискусија и Закључци немају подударања са текстовима из других извора и представљају резултат оригиналног рада докторанда, може се констатовати да аутоматизованом претрагом није потврђено постојање плагијаризма.

Комисија констатује да докторска дисертација кандидата Андрее Мирковић, под називом „Одреднице функционалних ограничења старог становништва у Републици Србији“, представља резултат оригиналног научног рада.

1.9.Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области:

Резултати докторске дисертације могу дати велики допринос у даљем планирању организације здравствене заштите у Републици Србији, како би се смањио утицај функционалних ограничења на популацију старог становништва Републике Србије. Резултати ове докторске дисертације могу побољшати ефикасност здравственог система и омогућити праћење тренда кретања функционалних ограничења код старог становништва у нашој држави, што може бити полазна тачка у креирању бројних јавних и здравствених политика. Закључци донети у овој дисертацији могу бити од јавног интереса и националног значаја. Подаци ће унапредити планирање интервенција у здравственој заштити старих особа са функционалним ограничењима.

1.10.Оцена испуњености услова за одбрану докторске дисертације у складу са студијским програмом, општим актом факултета и општим актом Универзитета (до 1000 карактера):

На основу анализе достављене документације Комисија констатује да су испуњени сви услови за одбрану докторске дисертације кандидата Андрее Мирковић под називом „Одреднице функционалних ограничења старог становништва у Републици Србији“, у складу са студијским програмом Докторских академских студија, општим актом Факултета и општим актом Универзитета.

2. ЗАКЉУЧАК

На основу анализе докторске дисертације и приложене документације Комисија за оцену и одбрану докторске дисертације под насловом „Одреднице функционалних ограничења старог становништва у Републици Србији“, кандидата Андрее Мирковић, предлаже надлежним стручним органима да се докторска дисертација прихвати и да се одобри њена одбрана.

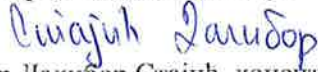
Чланови комисије:

Проф. др Сања Коцић, редовни професор
Факултета медицинских наука Универзитета у
Крагујевцу

за ужу научну област Социјална медицина

Председник комисије

Др Далибор Стајић, доцент

Факултета медицинских наука Универзитета у
Крагујевцу

за ужу научну област Хигијена и екологија

Члан комисије

Проф. др Верица Јовановић, ванредни професор
Факултета здравствених и пословних студија
Универзитета Сингидунум

за ужу научну област Социјална медицина

Члан комисије